Scheepspost

Nieuwsbrief van het Leids Zeemanskoor Rumor di Mare - 5e jaargang nr. 2 - Herfst 2003

Van de Redactie

Ja, ja, daar is ie al weer! De Scheepspost spoelt vanaf nu, aan met een frequentie van 4 x per jaar; elk seizoen dus! Om dit waar te maken willen we graag meer bijdragen van Rumor-leden ontvangen, bijvoorbeeld een verslag van een optreden, een leerzame beschouwing over de historische achtergrond van een lied of gewoon een leuk verhaal. Om nog wat extra inspiratie te veroorzaken gaan we vanaf het volgend nummer een vaste rubriek beginnen met nautische ervaringen van Rumorianen. Dus heb je woeste baren bevaren, een avontuur op de Kaag beleefd of misschien wel een beroemde zeeslag bijgewoond in je badkuip: laat het ons weten!

Ook dit herfstnummer heeft voor echte zeemannen weer heel wat te bieden. We starten met deel 1 van een (Katwijks) verhaal, gevolgd door 3 korte verslagen van geslaagde optredens. Verder foto's, gedichten, krantenberichten, een stukje over de concurrentie (Nelson's Blood) en meer nieuws over de reis naar Polen. De agenda vinden jullie weer op de binnenzijde van het achterblad.

Veel leesplezier!

Jan & Ben

De Gekkenlogger: het ware verhaal

KATWIJK - Joop Burgerhout maakte een reconstructie van de rampzalige gebeurtenissen in het jaar 1915. Hier volgt een korte samenvatting van zijn boek.

door Johan Démoed

De zeillogger "Noordzee V" (KW 171) vaart op dinsdag 3 augustus 1915 uit met dertien bemanningsleden, allen afkomstig uit Katwijk. De eerste weken van de reis verlopen kalm. De vangst blijft gering. Hoofdverdachte Arie Vlieland meldt de bemanning na 33 dagen, op zondag 5 september, dat zijn gebeden zijn verhoord en dat de Heilige Geest in hem is gevaren. Sindsdien wordt er niet meer gevist. Schipper den Haas besluit in samenspraak met stuurman van Duyn dat de godsdienst voorrang krijgt op de logger. Vlieland krijgt de rol van ingewijde bekeerde. Hij verkondigt het einde van de wereld en verkrijgt langzamerhand de absolute leiding aan boord. Hij is vast van plan om de logger naar het hemelse Jeruzalem te leiden.

Berechting

Op donderdag 9 september spreekt matroos Nicolaas Kuyt openlijk zijn twijfel uit over het geestelijk gezag van Vlieland. Een groot deel van de bemanning vindt dit ongepast en Kuyt wordt voorgeleid. Vlieland neemt de rol van rechter aan en gelast Kuyt om te dansen tot de dood erop volgt. Na een uur is Kuyt helemaal buiten adem en wordt hij opgesloten in een kajuit. Die avond nog werpt de bemanning hem over boord. De duivel is in hem gerezen, zo luidt de reden. Kuyt grijpt tijdens zijn val nog een stuk touw vast en probeert zich weer de boot in te hijsen. Stuurman Pieter van Duyn snijdt echter het touw (en waarschijnlijk ook Kuyt's hand) door, waardoor "de afvallige" verdrinkt. Later die avond wordt Vlieland door de bemanningsleden gewassen met zeewater. De reis naar Jeruzalem moet rein worden voortgezet. Vervolgens wassen de overige bemanningsleden zich om klaar te zijn voor de reis.

Op vrijdag 10 september volgt een ontmoeting met de Katwijkse kotter KW 157. Duidelijk wordt dan dat de macht van Vlieland zich beperkt tot de "Noordzee V".

Daarbuiten is het schipper den Haas die het woord mag voeren. Na deze ontmoeting voelt Vlieland zich in zijn macht aangetast en hij gaat als een razende tekeer. Als gevolg hiervan vinden diezelfde dag nog twee andere bemanningsleden de dood: stuurman Pieter van Duyn en matroos Jacob Jonker.

Pieter van Duyn wordt op een verschrikkelijke wijze om het leven gebracht.

Jonker schijnt tijdens het slachten zelfs nog gezegd te hebben dat "de duivel harde poten heeft". De overblijfselen van van Duyn worden vervolgens overboord gegooid.

Wroeging

De derde dode is Jacob Jonker, degene die van Duyn de beslissende slag toediende. Hij krijgt wroeging over hetgeen hij gedaan heeft. Hij blijft dan ook recht overeind staan als Vlieland de bemanning beveelt om voor hem te knielen. Als Jonker na enige tijd toch knielt (uit vrees voor zijn leven), beveelt Vlieland hem te bewijzen dat de duivel niet in hem is gekomen. "Spring in de zee en als je werkelijk in God gelooft, blijf je leven". Jonker schrikt en rent naar zijn hut. Met de bijl wordt vervolgens de deur opengereten en de hele bemanning helpt mee aan de slachting van Jonker.

Vlieland deelt de bevelen uit, uiteindelijk wordt het zwaar verminkte lijk overboord gegooid. De "Noordzee V" wordt vervolgens van al het overtollige scheepstuig ontdaan. Vertrouwend op de leiding van God zwalkt het schip over de zee. Op zondagochtend 12 september wordt de "Noordzee V" aangetroffen door de Noorse vrachtboot, Joan Rein, op 10 mijl ten oosten van Scarborough (Engeland). De Noren zijn gelet op de armzalige staat van de logger verrast nog levenden aan te treffen. Zonder problemen stappen de Katwijkers over en koerst men aan op de Engelse kust. Op woensdag 5 september wordt de bemanning onder strenge bewaking naar het Central Police Station van Grimsby gebracht.

Daar zingt de bemanning de hele dag psalmen, tot groot ongenoegen van de politieagenten. Zo snel mogelijk zet men de Katwijkers op transport naar Nederland.

Op woensdag 22 september komen de eersten in IJmuiden aan.

Geboeid worden ze afgevoerd naar het Huis van Bewaring in Den Haag.

Wordt vervolgd.....

Optredens Rumor di Mare
zomer 2003

Rumorleden in Goudbrokaat

Hierboven ziet u enkele leden van Rumor di Mare gekleed in dracht uit de 17e eeuw. Zij leverden een gezongen bijdrage aan de onthulling van een beeldje ter herinnering aan de Pilgrims, die in de periode daarna vanuit Leiden naar de VS geëmigreerd zijn. Leiden wordt beschouwd als de stad van waaruit zij afkomstig zijn.
Ons koorlid Cor de Graaf, werkzaam op het gemeentearchief, had mede de hand in deze happening.
Het beeldje werd op 31 mei onthuld door de kersverse burgemeester van Leiden, Henri Lenferink, in bijzijn van voormalig Leids wethouder en huidige staatssecreteris voor Verkeer en Waterstaat Melanie Schultz.

De zangers traden op op de Vlietbrug naast het gemeente archief en de ernaast gelegen 'Pilgrim Archives'. Het beeldje bevindt zich in de tuin van het gemeente-archief aan de Boisotkade. De Pilgrim Archives is een gemeentelijk museum, waarin informatie te vinden is over de bijdrage van de Pilgrims aan de ontwikkeling van Leiden en van Leiden aan de ontwikkeling van de Pilgrims in de Verenigde Staten.

Jan

Zingen voor Jack (Vlieland)

Op dinsdag 16 september zong Jack zijn zwanenzang. Hij nam afscheid van zijn werkgever TPG post. Wat hij daar precies heeft gedaan is voor velen onbekend maar het was in elk geval een respectabel aantal jaren.

Wij waren door Frits besteld bij het parkeerterrein aan de Haagweg om vandaar met de boot te varen naar 'de poort van Leyden', het restaurant in de Zijlpoort. Onderweg pikten we aan de Oude Rijn Piet Levahrt met zijn bekende spullen op. Onderweg zongen we al een beetje in, wat luider als er toevallige een schone dame in de buurt was.
Omdat de toespraken wat uitliepen voeren we een stukje om en benaderden we de Poort al zingend vanaf de Singel. Met het overbekende 'all for me grog', het lied om te zeggen: we zijn wel toe aan een drankje. Frits was echter streng en we moesten eerst ons eerste 'setje' zingen voordat we aan de drank mochten.

De receptie had dit keer een hoog-nette-pakken-gehalte. Het was dus maar goed dat wij ons in de bovenruimte op de achtergrond konden terugtrekken. Bijkomend voordeel was dat daar juist de bar was!
Zoals vaak bij officiële recepties is het als koor moeilijk om de aandacht van de gasten te krijgen. Zeker niet als de geluidsinstallatie het laat afweten: DUS IEDEREEN MOET MET ZIJN VINGERS VAN DE MIRCROFOON

AFBLIJVEN, ALZO ZEGGEN ONZE TECHNICI!!!
Degenen die we wel bereikten waren enthousiast en omdat het hierbij met name om de weinig aanwezige vrouwen ging, was onze dag toch nog een beetje goed. Het viel overigens op dat met name de overbekende meezingers het bij dit soort gelegenheden toch nog het beste doen.

We voeren weg met het lied 'adieu and farewell to the (in dit geval niet) Spanish ladies'. De stemming zat er goed in en mede dankzij drank en het goede weer, zongen we weer enthousiast. Een dissonant is dan wel dat de tekst van veel overbekende liederen er toch niet zo goed in zit als we wel eens denken. We moeten hierop maar eens extra oefenen.
Al hebben we geen schone dames spontaan naar buiten kunnen lokken, wel ons 'dommelend' lid Jan Dröge. Na Piet met zijn spullen weer afgezet te hebben, ontscheepten we ons, behoorlijk te laat maar goedgemutst, weer bij de Haagweg.

Nanko

Roeierslied
In een oud boek "Zeemansleven van Prof. Dr.H. Brugmans" vond ik het volgende oude Roeierslied:

De wapperende wimpel waait uit
en Wodans raaf wendt haar wiek
waar de storm zich stort op de golven;
aan het rode roer staat de stuurman,
stoot van zich af de helmstok
dat snel 't zwart schip zich wende;
de steven doet snijden de golven
de Wiking, door wijsheid van Wodan.
Roeiers recht uw rug op de roeibank,
weeg boven het water de riemen,
rood in de zon, op en gelijk;
strek uw sterke arm, en gelijk,
buig voorover uw borst en zing,
zwiep, riemen, de zwarte zee;
door wit schuim doet schuren zijn schip
de Wiking, door wijsheid van Wodan.

Cees Pepermans.

Toen wij naar Rotterdam vertrokken.....

Op een zonnige zaterdagochtend, op de 6e september in het jaar 2003, scheepten wij ons in in een NS Dubbeldekker, op weg naar Rotterdam Blaak. Na een voorspoedige reis kwamen wij aan op het Shanty Festival te Rotterdam, alwaar wij ontvangen werden door een zeer toegewijde hostess. Al snel konden wij beginnen met de eerste van onze drie optredens op 1 van de 4 podia. De sfeer zat er gelijk in, en we kregen direct al een compliment dat we zo goed te horen waren: "goed volume, veel power!" aldus onze hostess. Als beloning kregen we een lunch-tas en penningen voor bier met of zonder glas.
Ook het tweede en derde optreden bleef de sfeer prima en de regen achterwege. Met een enthousiast publiek dat echt voor de shanty's komt kan er ook eigenlijk niet veel mis gaan. Dat Rumor door velen uit het publiek daarbij extra gewaardeerd werd bleek uit de enthousiaste toeschouwers en uit de complimenten na afloop: " Zo leuk dat jullie verschillende voorzangers hebben, en ook een gevarieerd repertoire!" En: "Jullie waren geweldig! Zelfs opa vond 't goed! Nou, dat zegt heel wat!" (Opa grijnst en knikt instemmend).

Ben

Op de volgende bladzijde vinden jullie een foto van onze Dragonbootploeg, met een tafje voorsprong op hun tegenstander tijdens de Races op zaterdag 5 Juli j.l. Wij werden uiteindelijk 13e van de in totaal 16 recreatieve deelnemers. Dat is twee plaatsen hoger dan vorig jaar. Er zit dus duidelijk vooruitgang in. Merk op hoe hard onze enige echte bouwvakker Jan vaart, zijn spaan roeit hij zelfs van de stok, zo sterk is ie..... .

RED DRAGON
THE HAGUE DRAGONS
HEKO

B.V.
van der valk+degroot

Rumoer stijgt op uit onze zoete kelen
Una Voce Particulare
Moedig treden we voor het voetlicht
Om de toehoorder te behagen
Ruisend klapwieken de klanken door de ruimte

Door Jan Marten tot zuivere muzikale hoogtepunten gelanceerd
In ieders zeemanshart klopt ongenaakbaar de klankrijke hartstocht

Met vaste tred treden de voorzangers ongekunsteld naar voren
Aan hun voorgaan trekken we ons op
Roggelend zetten wij dan, af en toe op tijd, het refrein in
Eens zal ons koor, onder aanvoering van onze intelligente bestuursleden, het helemaal gaan maken.

Ko

Als vervolg op een eerdere editie van Scheepspost een keuze uit teksten van shanties en gedichten over het zeemansleven uit het blad "De Blauwe Wimpel", met dank aan onze oud-zeeman Ris Oosterom:

The mate

If the ship begins to roll, call the mate,
If the cook runs short of coal, call the mate,
If the Old Man goes to bed, if you see a squall ahead,
If you need a sounding of the lead, call the mate.

If the running lights are out, call the mate,
If your latitude is in doubt, call the mate,
If the wind begins to howl, if the sailors start to growl,
If the whistlestrings get foul, call the mate.

If you are coming into port, call the mate,
If the midnight show runs short, call the mate,
If the cargo goes to shift, if the workboat goes adrift,
If the fog begins to lift, call the mate.

If you want to drop the hook, call the mate,
If you are looking for the cook, call the mate,
If you run a light abeam, if the chief can give no steam,
If the messboy has no cream, call the mate.

If you need the crew on deck, call the mate,
If the gangway is a wreck, call the mate,
If the Captain's on the blink, if a sling falls in the drink,
If you don't have time to think, call the mate.

Yes, that's who the sucker is, it's the mate,
All the griefs are his, ask the mate,
And that poor old bird never gets a pleasant word,
Thank the Lord I'm just the agent, not the mate.

Unknown Author

Piratenkoor Zeeziek

Uit de Telegraaf van augustus 2003

Het Gronings Piratenkoor Voorwaarts Voorwaarts uit Hoogezand is tijdens een vaartocht behoorlijk door de mand gevallen. De stoere zangers bleken verstokte landrotten, want de meesten werden flink zeeziek. Het koor moest een vissersfeestje dat op de Noordzee plaats vond opluisteren, maar daar kwam weinig van terecht. Zondag stapten ongeveer twintig zangers aan boord van het MS Dageraad uit Dokkum die vertrok vanaf Lauwersoog om te gaan zeevissen.
"Op zee zouden ze een aantal deuntjes laten horen, maar diverse zangers hadden de reling nodig om de vissen te voeren" vertelt Jacob Klooster van het management van Voorwaarts Voorwaarts. (Já, dat krijgen wij ook nog wel een keer: management (jm)).
Toen de schipper het rustige vaarwater van de Waddenzee opzocht, knapten de piraten, mede met behulp van jenever, weer op.
Terug in de haven waren de zangers weer goed bij stem en werd er alsnog opgetreden. Ze zijn zelfs teruggevraagd voor volgend jaar.

Met dank aan Gijs.

Bakermat accordeon in Z.O. Azië

Van onze Friese correspondent.

DOKKUM - De afdelingen Dokkum, Dongeradeel-Oost en -West van de Bond van Plattelandsvrouwen in Friesland hielden onlangs hun jaarlijkse bijeenkomst. De organisatie was ditmaal in handen van de afdeling Dongeradeel-West. Uitgenodigd was "Het Leeuwarder Accordeon Ensemble" o.l.v. Sjaak van der Reijden.

Voorzitter Ineke Veening opende de bijeenkomst met een hartelijk welkom aan de muzikanten:
"Samar in jûntsje muzyk, fleurige muzyk, wêr't ús allegearre noflik by fiele kinne. Efkes de soargen fan dizze tiid nei de eftergrûn....
Ineke hield een korte inleiding over de geschiedenis van de accordeon. De oorsprong van dit instrument ligt in Z.O. Azië bij de oude Chinezen (3000-2700 v. Chr.).
Daar had men toen een soort van mondorgel gemaakt van bamboestengels: de Him (Birma), de Khen (Laos), de Sheng. In de 13e eeuw zou Marco Polo vervolgens de Sheng hebben meegenomen naar Europa. Hier waren nog andere voorlopers van de accordeon: het Portatief, het Regaal, het Positief en de Glasharmonica.
Omstreeks 1820 is de eerste echte accordeon gebouwd door een Duitser: Christian Buschmann.
Het instrument was toen een combinatie van verscheidene stemfluitjes met een balgje met drie vouwen. Deze balgvoering van trekken en duwen wordt als de ziel van de accordeon gezien.
Oorspronkelijk werd de accordeon veel gebruikt voor volksmuziek op bruiloften en partijen en in cafés. Door de interesse van enkele beroepsmusici is het nu een volwaardig instrument geworden.
Ineke besloot met de woorden dat je een rijk mens bent als je zo met elkaar muziek kunt maken.
Vervolgens nam het orkest de aanwezigen mee op een muzikale reis door verschillende landen.
Eerst naar Zuid-Amerika met een gepassioneerde tango. Toen naar een stierengevecht in Spanje met de Paso Doble. De Moravische Suite voerde ons naar de steppen van Oost-Europa. Via muziek uit de jaren 30 kwamen we in Ierland: Londonderry Air met zang van de dirigent. Met een echte originele Malando-tango: "Noche des Estrelles" besloot men het eerste deel van het concert.
Na de pauze werden een Argentijnse tango en een Tsjechische compositie voor het Hohnerorkest uit 1953 gespeeld. We zongen mee met de potpourri van liedjes uit de tijd van de Ramblers. Na Tirol en Parijs nog te hebben aangedaan, was de reis ten einde en zette Sjaak ons weer met beide benen op de grond door een reeks van Fryske ferskes in te zetten. En met het meezingen van o.a. it Flaggelied en it Frysk Folkslied waren we weer thuis.
Namke Zijlstra bedankte het orkest voor de sfeervolle avond en droeg het gedicht voor "Ryk troch Muzyk". De dirigent kreeg witte bloemen en de orkestleden een witte roos als symbool van zuiverheid. "Sa 't in kweker probearet syn blommen suver op kleur te kweken, sa probearet in orkest in muzykstik suver klinke te litten.

Waar komt de naam vandaan?

Op lange reizen hadden zeilschepen vaak vaten rum en wijn aan boord. De matrozen boorden er soms een klein gaatje in en probeerden met behulp van de pen van een ganzenveer een deel van de inhoud op te zuigen. Toen Nelson (de welbekende admiraal) bij Trafalgar was gesneuveld wilden zijn officieren hem graag naar Engeland mee terug nemen. Om het ontbindingsproces tegen te gaan, stopten ze hem in een vat rum. De matrozen waren hiervan niet op de hoogte en boorden, zoals gewoonlijk, een gaatje in een vat rum.; in dit geval het vat waarin het lichaam van Nelson zat, en dronken ervan. Sindsdien noemt men dit gaatje boren "Bleedin' the Admiral" en wordt rum "Nelson's Blood" genoemd.

Herfstreis Toruñ van Zeemanskoor Rumor di Mare.

Frits

Rumor gaat voor de eerste maal buitengaats. Hieronder een lijst van degenen die hebben aangemonsterd. Het is een mooie dwarsdoorsnede van ons koor, aangevuld met twee ketelbinkies. Deze bemanning zal naar ik verwacht borg staan voor een mooi geluid en veel plezier.
De laatste tijd is er een aantal malen contact geweest met de bestuursleden van de Stichting Stedenband Leiden – Toruñ. Zij vertelden dat er in de Poolse zusterstad een aantal shanty groepen zijn. Men is inmiddels druk bezig met het organiseren van optredens. Op Pools verzoek is onze repertoirelijst en PR materiaal in de vorm van foto's, folder en CD verstuurd. Details over hoe ons programma er uit zal zien zijn er nog niet. De ervaring van het Leidse Stichtingsbestuur is dat het ter plekke altijd weer blijkt dat de Polen er flink werk van hebben gemaakt en ze de organisatie goed voor elkaar hebben.
Anders dan bij ons zijn het in Polen altijd kleine groepen van vier tot hooguit tien man die het shanty repertoire brengen. De groepen QFTRY (6 man) en Cztery Refy (4 man) zijn hier goede voorbeelden van en hebben uitgebreide web sites: www.qftry.art.pl en www.czteryrefy.szanty.pl Van deze laatste site haalde Jan Marten het Poolse lied **Ja Stawiam** wat we de laatste repetitie voor het eerst repeteerden. Naar verwachting zal er in Toruñ wel iemand zijn die het kan voorzingen, Rumor valt wel in met ***Ja Stawiam!***
Mede namens Willem van Rijn de oproep om zoveel mogelijk de afgesproken kleding mee te nemen. Sinds de aanschaf van de nieuwe T-shirts wordt er haast niets anders meer gedragen. De mooie zomer zal er ook wel wat mee te maken hebben, maar vanaf nu kunnen de schipperstruien en kielen weer uit de kast!
Tot slot valt nog te vertellen dat er dit jaar maar liefst ongeveer honderd Leidenaren meegaan! Er rijden twee bussen, een aantal mensen gaat op eigen gelegenheid.

Deelnemerslijst herfstreis Toruñ, oktober 2003,

01 Ewald Allaart
02 Leo van der Ark
03 Jesse van der Ark
04 Frank Braakman
05 Martien Caspers
06 Frank Fortanier
07 Yves Fortanier
08 Cor de Graaf
09 Har Hendriks
10 Nanko van Kampen
11 Jan Koelman
12 Peter van Leeuwen
13 Piet Levarht
14 Ton van der Loos
15 Frits van der Mark
16 Jan Meijles
17 Ris Oosterom
18 Wim Paalman
19 Jan Pen
20 Cees Pepermans
21 Willem van Rijn
22 Peter Scheffer
23 Ton Sloot
24 Jan van der Stoep
25 Cor Tonkens
26 Gerard Turk
27 Nico Volker
28 Jan Marten de Vries
29 Peet van der Werf

AGENDA najaar 2003

3 oktober	Zingen bij de uitreiking van Haring & Wittebrood in het Waaggebouw. Verzamelen bij sociëteit 'de Burcht'. Zingen van 7:45 uur tot circa 9:30 uur.
6 0ktober	repetitie
14 t/m 19 oktober	Reis naar Toruñ (Polen).
20 oktober	repetitie
17 december	Optreden Doopsgezinde kerk Haarlem. Feest buurtvereniging.